



УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

____.____.20__ № _____

На № _____ від _____.____.20__

**Начальнику штабу з ліквідації
наслідків надзвичайної ситуації –
заступнику Маріупольського
міського голови з питань
діяльності виконавчих органів
ради – керуючому справами
виконавчого комітету
Маріупольської міської ради**

Аркадію МЄШКОВУ

П О Д А Н Н Я

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України та Законом України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах реалізації зазначених вище норм законодавства України представником Уповноваженого з дотримання соціальних та економічних прав проведено перевірку стану додержання встановлених прав і свобод людини і громадянина в діяльності Маріупольської міської ради при прийнятті рішень щодо запровадження на території м. Маріуполь обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Перевірка стану додержання встановлених прав і свобод людини і громадянина здійснювалась за зверненням мешканки м. Маріуполь, пенсіонерки щодо порушення права пенсіонерів, які



UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№15546.2/М-23335.3/21/21/25.1 від 24.12.2021
КЕП: Денісова Л. Л. 24.12.2021 12:44
5FBB77F7B650371D04000000AF67000081E00000

не отримали щеплення від COVID-19, на безкоштовний проїзд у громадському транспорті.

Під час провадження, відкритого за зверненням заявниці, було встановлено, що пунктом 1 розпорядження керівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації від 07.12.2021 № 37 (далі – Розпорядження) з 07.12.2021 на період дії карантинних обмежень в місті Маріуполь призупинено безоплатне перевезення у громадському транспорті пенсіонерів за віком, які не пройшли щеплення від COVID-19.

Натомість у пункті 2 Розпорядження визначено умови проїзду громадському транспорті пенсіонерів за віком на період дії карантинних обмежень. Зокрема, право на безоплатний проїзд мають ті пенсіонери, які:

вакциновані двома щепленнями (ревакциновано);

вакциновані одним щепленням, за умови ненастання терміну вакцинації другим щепленням;

мають негативний ПЛР-тест, зданий не пізніше ніж за 72 години до пред'явлення;

мають протипоказання до проведення таких профілактичних щеплень проти COVID-19 та надали медичний висновок про наявність протипоказань до вакцинації проти COVID-19, виданий закладом охорони здоров'я;

мають виписку з медичної карти амбулаторного хворого (стаціонарного хворого) або сертифікат про одужання особи від COVID-19, чинність якого підтверджена за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу «Дія», або інший чинний документ, виданий закладом охорони здоров'я, який підтверджує одужання особи від COVID-19.

При цьому згідно з пунктом 5 Розпорядження, вказані вище пункти 1 та 2 цього Розпорядження не застосовуються до працівників медичних закладів Маріупольської міської ради, які є пенсіонерами за віком.

Відповідно до пункту 3 Розпорядження безоплатне перевезення в громадському транспорті працівників медичних закладів Маріупольської міської ради, які є пенсіонерами за віком, здійснюється за умови пред'явлення пенсійного посвідчення та спеціального проїзного (для працівників медичної галузі) встановленого зразка.

Тобто право на безоплатний проїзд надається тим пенсіонерам, якими дотримуються умови, визначені у пункту 2 Розпорядження. Інші пенсіонери мають право на проїзд у громадському транспорті, але за плату.

Вказане Розпорядження прийнято з посиланням на статті 37, 75, 76, 78, 79 Кодексу цивільного захисту України (далі – Кодекс), статті 11, 29, 30, 32, 33 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (далі – Закон), постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами) (далі – постанова № 1236), рішення Маріупольського виконавчого



комітету від 23.03.2020 № 101, протокольного рішення штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації від 06.12.2021.

За результатами аналізу Розпорядження вважаю, що його прийнято з порушенням законодавства з огляду на таке.

Відповідно до статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 Основного Закону України.

Згідно із статтею 29 Закону карантин встановлюється та скасовується Кабінетом Міністрів України.

Зокрема, постановою № 1236 та внесеними до неї змінами з 19 грудня 2020-го до 31 березня 2021 року на території України продовжено дію карантину (встановленого постановами Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211, від 20 травня 2020 р. № 392 та від 22 липня 2020 р. № 641).

Постановою № 1236 встановлено лише особливі умови проїзду пасажирів у громадському транспорті (обов'язкове носіння засобів індивідуального захисту та обмеження щодо максимальної кількості пасажирів в салоні транспорту).

Змінами до цієї постанови, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1096, передбачено запровадження відповідних протиепідемічних обмежень залежно від встановленого рівня епідемічної небезпеки в регіоні (зелений, жовтий, червоний рівень) та затверджено нові вимоги щодо пасажирських перевезень на міжобласному та міжнародному сполученнях (за наявності документів про вакцинацію, одужання чи відповідного тесту).

Жодним пунктом постанови № 1236 та іншими вказаними у Розпорядженні нормативними актами не передбачено обмежень щодо пільгового проїзду громадян у громадському транспорті.

З урахуванням частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до частини першої статті 75 Кодексу цивільного захисту України керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації призначається для безпосереднього управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами під час виникнення будь-якої надзвичайної ситуації. Основні завдання керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації визначено в частині сьомій статті 75 Кодексу.

Незважаючи на широкий спектр повноважень керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації в умовах надзвичайних ситуацій та обов'язковість для виконання його рішень, у своїй діяльності він має керуватися виключно Конституцією і законами України, а також указами Президента



України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, рішеннями Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Жодним із положень законодавства, в тому числі нормами Кодексу, не передбачено право керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації обмежувати або скасовувати вже встановлені законами України та актами Кабінету Міністрів України права на пільги окремих категорій громадян.

Постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 р. № 354 «Про безплатний проїзд пенсіонерів на транспорті загального користування» введено безплатний проїзд для пенсіонерів за віком на міському пасажирському транспорті загального користування (крім метрополітену і таксі) та приміських маршрутах.

Натомість передбачені Розпорядженням обмеження щодо безкоштовного проїзду пенсіонерів, які не дотримуються умов, визначених у пункті 2 Розпорядження, порушують вказані вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 р. № 354, та ставлять їх у нерівні умови з:

іншими пенсіонерами за віком, якими відповідні умови дотримані;

пенсіонерами за віком, які працюють в медичних закладах Маріупольської міської ради але не дотримуються визначених умов;

іншими пільговими категоріями громадян, які мають право на такий проїзд, але не дотримуються визначених умов.

У цьому вбачаються ознаки непрямой дискримінації.

У зв'язку із цим зауважу, що відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» непряма дискримінація – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Метою прийняття Розпорядження є запобігання поширенню респіраторної хвороби COVID-19 та ліквідації загрози загиблі людей, захисті їх життя та здоров'я на території Маріупольської територіальної громади.

Вважаю, що впровадження платного проїзду у громадському транспорті пенсіонерів, які не дотримуються визначених у пункті 2 Розпорядження умов, не є об'єктивно обґрунтованими заходами для досягнення мети, задля якої було прийнято вказане Розпорядження.

Згідно з частиною другою статті 6 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» форми дискримінації з боку державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних осіб публічного та приватного



права, а також фізичних осіб, визначені статтею 5 цього Закону, серед яких непряма дискримінація, забороняються.

Виявлені порушення безпосередньо впливають на додержання прав і свобод людини і громадянина, встановлені постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 р. № 354 «Про безплатний проїзд пенсіонерів на транспорті загального користування».

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених неправомірними діями Маріупольської міської ради, і недопущення їх у подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у :

1. Розглянути подання та вжити невідкладних заходів щодо скасування розпорядження керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації від 07.12.2021 № 37 та поновлення прав пенсіонерів з числа мешканців міста Маріуполь на безкоштовний проїзд у громадському транспорті.

2. Про результати розгляду подання та вжиті заходи повідомити мене у місячний строк.

3. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Людмила ДЕНІСОВА

